

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

HEATHER MORRIS

Povești despre speranță

CUM GĂSIM
INSPIRAȚIE ÎN VIAȚA DE ZI CU ZI

Traducere din engleză de
LUANA SCHIDU

HUMANITAS
fiction

Lui Christopher Berry, străbunicul meu, cel care m-a învățat să ascult.

Oamenilor din prima linie din toată lumea, care luptă cu neînfricare pentru siguranța noastră, dându-ne speranța de care avem nevoie în timpul acestei pandemii pentru un viitor mai bun, mai limpede.

Membrilor personalului, pacienților și familiilor acestora, celor care mi-au făcut onoarea de a colabora și de a sta de vorbă cu mine pe când lucram la Centrul Medical Monash din Melbourne. M-ați învățat să-mi pese.

Introducere

1 ianuarie 2020. Zorii unei noi zile, ai unui nou an, ai unui nou deceniu. Senzația, individuală și colectivă, a unei comunități globale, că va fi „un an bun“. Cum ar spune Lale Sokolov, prieten drag și omul a cărui poveste am spus-o în *Tatuatorul de la Auschwitz*: „Dacă te trezești dimineața, e o zi bună.“ Enunțăm intenții, atât noi, cât și repetate din ani trecuți, le șoptim poate celor dragi și apropiați. Se spune că, dacă ne împărtășim speranțele și visurile pentru noul an, au șanse mai mari să se îndeplinească.

Focurile de artificii din noaptea precedentă, fie că au fost privite pe viu sau la televizor, s-au stins, petrecerile s-au încheiat, ne lecuim mahmureala în fel și chip. Eu locuiesc în Melbourne, pe coasta de est a Australiei. Anul acesta, festivitățile sunt temperate, n-au fost artificii în multe locuri. Ne-am făcut totuși cunoscute dorințele, speranțele și visurile, dar și acestea au fost temperate. Pe toți ne îngrijorează incendiile care au izbucnit acum vreo săptămână și care

sunt departe de a fi sub control. De fapt, e mai rău. Mult mai rău.

În următoarea săptămână au fost nimicite orașe, mulți oameni și-au pierdut viața, casa, comunitatea. Impactul asupra florei și faunei a fost devastator. Imagini cu cele mai expresive simboluri australiene – cangurul și koala – au circulat în lumea întreagă, devenind simboluri ale distrugerii și disperării. Noua Zeelandă, Canada și Statele Unite au trimis pompieri pentru a ajuta în ceea ce amenința să devină rapid un dezastru național. Trei dintre ei nu s-au întors la familiile lor – au murit când avionul în care se aflau, aflat într-o misiune aeriană antiincendiu, s-a prăbușit.

Celebrități din toată lumea au făcut donații considerabile pentru a-i ajuta pe cei afectați. Copii au renunțat la vacanța de vară pentru a vinde fursecuri pe stradă, orice pentru a ajuta la strângerea de fonduri. Familia regală a transmis gândurile sale bune și rugăciuni. Artiști de peste tot au venit în Australia, organizând cel mai mare concert live văzut vreodată aici. Milioane și milioane de dolari au fost date pompierilor și organizațiilor caritabile înființate pentru a-i ajuta pe cei afectați.

Vreme de câteva săptămâni a părut că nimic nu va putea opri acest pârjol monstruos, căruia i se adăugau altele, mai mici, din munți până la mare. Pregătește-te pentru ce-i mai rău, speră în tot ce poate fi mai bun. În acest caz, ce putea fi mai bun era un

potop de proporții biblice. Toți ne rugam să plouă. Și, în cele din urmă, s-a întâmplat. Cerurile s-au deschis și a plouat zile întregi, ceea ce a ajutat la stingerea multor focuri. Diluviul pe pământ uscat a adus și el nenorociri, producând alunecări de teren în zonele slăbite de pierderea copacilor care fixau solul. Inundațiile măturau acum orașele mici, omorând animalele domestice, distrugând noi și noi case.

Evenimentele din Australia din ianuarie 2020 au avut ecou în lume nu pentru că astfel de fenomene nu s-ar întâmpla și în alte părți, ci pentru că vara din emisfera sudică a Australiei a făcut ca ea să fie singura țară care ardea la începutul noului deceniu. Emisfera nordică încă nu-și revenise complet din vara ei de coșmar. Dar ce era mai rău abia avea să vină. În această perioadă bizară și neliniștitoare am auzit pentru prima dată cuvântul Coronavirus, sau Covid-19.

De atunci, lumea s-a schimbat, depășind orice măsură, orice credință, orice capacitate de înțelegere. Cu toții ne-am confruntat cu o pandemie de proporții nemaicunoscute; cea mai rea prin care au trecut majoritatea celor în viață astăzi. Ne-a crescut nivelul de stres individual și colectiv ca niciodată până acum. Au fost pierderi de slujbe. Divorțuri. O boală din care multora s-ar putea să le ia foarte mult timp să-și revină – dacă o să-și revină vreodată complet. Moarte. În mass-media moderne, atât convenționale, cât și

sociale, puține povești ale tragediei trec nerelatare. Sunt acolo, douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, șapte zile din șapte, încercăm să le întoarcem spatele, apoi ne trezim că ne întoarcem din nou cu fața la ele, atât de mare e nevoia noastră de a privi dezastrele în desfășurare. Ne-au unit, dar, din păcate, ne-au și îndepărtat. Ghemuirea în poziție fetală e, poate, singurul mod în care unii dintre noi pot evita suferința emoțională, fizică, economică.

Am încercat să avem grijă unii de alții. În definitiv, suntem, într-un fel, ființe gregare, suntem atrași de legăturile și contactele umane. Am căutat bucurie în condițiile de viață actuale. Zâmbetul unui copil mic, care ignoră durerea supraviețuirii, poate fi un tonic extraordinar în timpul unei căderi emoționale. Nevoia de a ne da jos din pat ca să hrănim un animal de companie a fost pentru mulți dintre noi ceea ce ne-a făcut să depășim fiecare zi. Izolarea poate avea un efect devastator asupra multora dintre noi, și l-a avut. Unde e haita mea? Unde e tribul meu? Țineți minte: sunt acolo, ca și voi, așteptând ziua în care o să putem spune: „Am trecut prin asta împreună. Suntem mai puternici.“ Valul de meme de pe internet, care ne amintesc că bunicii noștri au luptat într-un război pentru noi, în timp ce nouă ni se cere doar să stăm pe o canapea și să ne uităm la filme pe Netflix, face o parodie din adevărata traumă pe care o reprezintă izolarea obligatorie pentru atât de mulți

SĂ ASCULTĂM ÎNȚELEPCIUNEA BĂTRÂNILOR NOȘTRI

*Ascultați sfaturile celor în vârstă nu pentru că
au întotdeauna dreptate, ci pentru că au avut
mai multe ocazii de a se fi înșelat.*

Fetițico. Îmi spunea „Fetițico“. Era străbunicul meu și el m-a învățat să ascult. Nu numai pe el sau pe alți oameni, ci și sunetele din jur: animale, păsări, mașini – sau pur și simplu nimic. Uneori, în viață nimic nu poate fi mai dulce decât sunetul tăcerii. Dacă-l conștientizezi, s-ar putea să te simți odihnit, la locul tău, confortabil în ceea ce ești și în momentul și locul în care te afli. Pentru unii, asta se cheamă meditație; în vremurile mai recente, *mindfulness*.

Am crescut în Noua Zeelandă rurală, înconjurată de familie. Asta poate fi și bine, și rău, dar era realitatea mea, educația mea, era tot ce știam. Străbunicii mei locuiau la două livezi mai încolo de casa pe care o împărțeam cu părinții mei și cu patru frați. Eu eram a doua născută, la doi ani și două zile după fratele meu mai mare. Pe cei trei băieți care au urmat

Îi consideram o bătaie de cap care trebuia ignorată. Pirongia, locul în care trăiam, nu poate fi numită oraș, nici măcar sat. Muntele după care era numită regiunea domnea asupra noastră; pantele, pădurea, râurile și pâraiele erau curtea din spatele casei mele. Acolo evadam, adesea împreună cu fratele meu mai mare. Era o zonă a lactatelor, vacile ne conduceau viața. Mulgerea de două ori pe zi, creșterea vițelilor, orice avea legătură cu bovinele făcea parte din ADN-ul nostru. Ele rămân animalele mele preferate. Eram autonomi în privința alimentelor, ceea ce nu creșteam noi creștea vreun vecin, și făceam schimb de produse. Ne ajutam între noi și cu munca. Unele dintre cele mai dragi amintiri ale mele sunt acasă la un vecin, împreună cu tata și cu alți oameni din împrejurimi, adunați să legăm fânul, să semănăm – în general, să dăm o mână de ajutor unde era nevoie.

Ani mai târziu, când am văzut filmul *Martorul*, o poveste care se petrece în mijlocul populației Amish din SUA, mi-au revenit în minte imagini din copilărie. Era la fel. Vecini ajutându-se între ei, minus orice afiliație religioasă. Niciodată nu m-a deranjat să fiu trimisă în vacanță la vreo rudă s-o ajut în munca la fermă. Aveam un unchi și o mătușă care locuiau la două ore de noi, conduceau o crescătorie de oi și aveau cinci fete. Aici, sexul nu avea nici o importanță și noi, fetele, lucram cot la cot cu bărbații. Călare pe cai, adunam oile împrăștiate pe mulți kilometri

pătrați, le mânam în țarcuri să fie „îmbibate“ (cufundate în insecticide), apoi în strungi, la tuns.

Cealaltă evadare a mea era școala. Cu numai patru săli de clasă și mai puțin de cincizeci de elevi în anii I–VI, numărul prietenilor mei era limitat, când îți alegeai prietenii nu țineai cont dacă erau băieți sau fete. Cum majoritatea copiilor veneau și plecau de la școală cu autobuzul, să mă joc cu prietenii după ore nu era o opțiune. Frații mei și cu mine mergeam pe jos la școală; pe la noi nu trecea nici un autobuz. Mersul pe jos iarna, când bălțile de lângă drumul prost pavat erau acoperite de gheață, îmi făcea o plăcere imensă. Zdrobeam gheața cu tocul, ceea ce deseori însemna că-mi petreceam restul zilei cu încălțările și șosetele ude.

Bărbații erau bărbați. Femeile erau... ei bine, femei, dar nu genul de femeie care intenționez eu să devin. Nu e nimic rău în a fi o mamă casnică și o gospodină, dacă asta îți dorești. În anii '50 și '60 însă, femeile ca mama, mătușile mele și alte femei din vecini pe care le cunoșteam nu făceau decât să se plângă de soarta lor. Își invidiau bărbații, deși nu știu de ce – ei munceau zi și noapte și păreau la fel de triști și de neîmpliniți ca și ele. Singura diferență pe care mi-o amintesc era că bărbații nu se plâneau. Trebuie să repet: trăiam în Noua Zeelandă rurală – nu pot spune cum era pentru femeile kiwi¹ din orașele mari.

---

1. Denumire folosită de neozeelandezi când vorbesc despre ei înșiși. (N. tr.)

Sunt foarte mândră de Noua Zeelandă. După ce a fost prima țară din lume care a acordat femeilor drept de vot, din 1997 a avut trei prim-miniștri femei, ceea ce e o realizare minunată. Dame Jenny Shipley și Helen Clark au deschis calea pentru actualul demnitar, Jacinda Ardern. Jacinda are toate calitățile necesare unui lider, mai ales într-un asemenea moment, când trăim cu toții sub amenințarea pandemiei de Covid-19. Compasiunea, empatia și felul în care îi ascultă pe oamenii din țara ei stârnesc invidia multor popoare: ea e văzută, e auzită, ascultă.

Copiii trebuie să se vadă și să nu se audă. Acesta a fost laitmotivul copilăriei mele. Cu excepția unei singure persoane, străbunicul. E trist, dacă stau să mă gândesc, că nici un alt membru al familiei nu voia să audă de noi, copiii, și cu siguranță nu voia să asculte orice am fi avut de spus; nu vorbeau cu noi aproape deloc, în orice caz nu cât să ne dea sfaturi sau să ne spună ceva înțelept. Cu excepția străbunicului – și din când în când, dacă-l prindeai singur și avea chef, și a liniștitului și gânditorului meu tată.

Apoi era mama. Mi se spune că toate relațiile mamă-fică sunt complicate. Pe a mea aș descrie-o ca practic inexistentă. În afară de momentele când îmi spunea să fac ceva, rareori vorbea cu mine. Afecțiunea lipsea, și nu-mi plăcea când mă pune să fac curat după frații mei sau să le pregătesc gustarea pentru școală. Să fac treburile în gospodărie și să le fac fără

Cuprins

<i>Introducere</i>	7
1. Să ascultăm înțelepciunea bătrânilor noștri	19
2. Ascultându-l pe Lale.	56
3. Cum ascultăm	85
4. Cum ne ascultăm copiii	167
5. Cum ne ascultăm pe noi înșine.	194
6. Cum să găsim o poveste despre speranță sau cum să onorăm povestea.	221
7. Povestea Cilkăi – cum ascultăm istoria.	241
8. Prețul ascultării	255
<i>Concluzie</i>	275
<i>Mulțumiri</i>	283